Julkisen talouden suunnitelma 2025-28

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta 3.5.2024

Patrizio Lainà
STTK:n pääekonomisti

Sopeutus uhkaa talouden elpymistä

- VM antaa liian ruusuisen kuvan sopeutuksesta
  - Fipo-kerroin 0,5 → 1 % BKT:stä sopeutus pienentää kasvua vain 0,5 %
  - VM itse aiemmin käyttänyt kerrointa 1, komissio 1,5 ja tutkimuksessa jopa 2
  - Realistisempi kerroin pudottaa kasvun 1 %:iin tai jopa nollaan
- Riskinä taantuman jatkuminen ensi vuonna EU:n uusien fipo-sääntöjen astuessa voimaan
- IMF:n mukaan sopeutus keskimäärin ei onnistu laskemaan velkasuhdetta
- Finanssipolitiikan kiristämisen ajoitusta tarvittaessa arvioitava uudelleen

Kokonaisveroaste vakiintuu alemmalle tasolle

- Aiemmassa ennusteessa kokonaisveroasteen ennustettiin 2022-27 laskevan 2,5 %-yksikköä (8 mrd e)
- Nyt laskua samalla aikavälillä 1,2 %-yksikköä (4 mrd e)
- Muutos johtuu ennusteen oletuksista ja hallituksen verosopeutus selittää 0,5 %-yks. (1,5 mrd e)
- Kokonaisveroasteen heikentymisestä varoitelleet mm. Talouspolitiikan arviointineuvosto, VTV ja IMF
- Menopaineita puolustuksessa, sotessa, t&k:ssa ja vihreässä siirtymässä
- Menopaineiden kattaminen tarkoituksenmukaista menoja uudelleenkohdentamalla, jos kokonaisveroaste pysyisi vuoden 2022 tasolla

Sopeutuksen taakka jakaantuu edelleen epätasaisesti

- Suurituloisia osallistetaan vihdoin, mutta hyvin maltillisesti
  - Ansiotuloverotus ja eläkkeet + kotitalousvähennys (~200 milj e)
- Suurin sopeutustaakka kohdistuu jälleen pieni- ja keskituloisille
  - ALV regressiivinen (1 mrd e)
  - Leikkaukset sote-sektoriin, opiskelijoihin, ammatilliseen koulutukseen
- Osa leikkauksista säästää kustannuksia vain lyhyellä aikavälillä, mutta lisäävät pitkän aikavälin kustannuksia
  - Esim. sote-järjestöjen leikkaukset ja hoitotakuun heikentäminen
  - Hva investointisuunnitelmien hyväksymismenettelyn kiristäminen

Yritykset syytä ottaa mukaan sopeutukseen

- Yritysten osallistamisen sijaan Suomi lähtee mukaan eurooppalaiseen valtiontukikilpailuun investointivähennyksellä
- Yritysten investointivähennystä perusteltiin ulkomaisten investointien houkuttelulla, hyöty kohdistunee lähinnä kotimaisiin jo suunnitteilla oleviin ja päätettyihin investointeihin
- Voi nostaa investointiastetta ja edistää vihreää siirtymää
- Potentiaalisesti investointivähennys hyvin kallis
  - Esim. jos 7 mrd e päätetyt investoinnit ensi vuodelle (EK), verotuotto supistuu 1,4 mrd e
- Jatkovalmistelussa varmistettava kohdistuminen aidosti uusiin investointeihin ja ottaa työllisyystavoitteet mukaan
- Investointivähennyksen rahoittaminen karsimalla vastaavalla summalla muita yritystukia olisi ollut perusteltua

Muita nostoja

- Työttömyysvakuutusmaksujen kanavointi kyseenalaistaa vakuutusperiaatteen
  - Palkansaajia osallistettu 200 milj e, tasaus työnantajien kanssa olisi riittänyt
- Jatkuvan oppimisen leikkausten suuruus hallituskaudella nousee yli 300 miljoonaan euroon
- TKI-rahoituksen kasvattaminen perusteltua, mutta ohjautuu liikaa yrityksille
- Osa-aikatyön kannustimet heikentyvät selvästi
- Hystereesivaikutus voi nostaa rakenteellista työttömyyttä

Keskusteleva keskusjärjestö

Patrizio Lainà
pääekonomisti
040 583 4432
PatrizioLaina